

Ha a kód keletkezését nóvakitöréssel magyarázzuk, akkor ennek a 12. század második felében kellett bekövetkezni. Ismeretes, hogy régi kínai feljegyzések egy nóváról számolnak be, melyet 1054-ben láttak a Rák-csillagképben feltűnni. Ezt a kínaiak által észlelt nóvát már több ízben összefüggésbe hozták a Rák-kóddal. Duncan, legújabb felvétele alapján, a Rák-kód keletkezésének idejét igen nagy pontossággal tudta meghatározni. Ha elfogadjuk az egyenletes terjedési sebesség feltevését, akkor a kód keletkezési ideje és a kínaiak által észlelt nóva kitörésének ideje között 100 év különbség mutatkozik.

Ha a legújabban számított sebességeket a spektroszkópai úton nyert radiális sebességekkel egybevetjük, a kód távolságára 1300 parsec vagyis 4200 fényév, átmérőjére pedig 6 fényév adódik. *Abaházi Richárd.*

KÖNYVSZEMLE

Cinquième Rapport de la Commission pour l'Étude des Relations entre les Phénomènes solaires et terrestres. Firenze. Tipografia Barbara. 1939. 204. o.

A címben szereplő bizottság, amelynek tagjai Abbot, Abetti, Appleton, D'Azambuja, Brunner, Chapman, Deslandres, Fabry, Fleming, Nicholson, Simpson és Störmer, háromévenként ad ki jelentést a Napon lefolyó jelenségeknek geofizikai következményeiről rövid referátumok alakjában. Ez a kötet 34 referátumot tartalmaz a következő tárgykörökről: Napjelenségek, a rádióhullámok terjedése, földmágnesség, sarkifény, a felső légrétegek, kozmikus sugárzás, az éjjeli ég fényessége, meteorológiai változások a Földön. A cikkek szerzői a bizottság tagjain kívül Heck, Stratton, Waldmeier Dellinger, Berkner, Ranzi, Martyn, Jouaust, Bureau, Eblé, McNish, Bartels, Vestine, Labrouste, Harang, Vegard, Barbier, Chalonge, Vassy, Kaplan, Forbush, Hess, Gauzit, Bernard, Götz, Brooks. A legutolsó rendkívül erős napfoltmaximum az elmúlt években kitűnő alkalmat adott a könyv tárgyát képező jelenségek vizsgálatára, úgyhogy nagy volt a haladás. Hovatovább a geofizikának mind nagyobb területe válik a csillagászat részévé. *D. L.*

W. T. Skillling and R. S. Richardson: *Astronomy.* New-York, Henry Holt & Co., 1939. 579. oldal. 248 ábrával.

Úgy a kezdő csillagásznak, mint a csillagászat iránt érdeklődőknek első bevezető olvasmányul ma ezt a könyvet ajánlhatjuk leginkább.

Kiderül az 1939 március 1-ről keltezett előszóból, hogy a didaktikai szempontokra főként Skillling ügyelt, míg Richardson, a Mt. Wilson-csillagda tagja arra törekedett, hogy a könyvet szoros kapcsolat fűzze a napjainkban oly gyors ütemben fejlődő csillagászati kutató munkához. A könyv teljes és korszerű képet nyújt a csillagászat jelenlegi állapotáról, ezt ma más hasonló könyvben nem találjuk meg. Külön biztosíték erre az a sok jeles amerikai csillagász, kik a könyv egyes fejezeteit, érdek-

lődési körüknek megfelelőleg, kéziratban olvasták és értékes kritikájukkal a szerzők segítségére siettek.

A könyv első fejezete a Földről szól, majd a következők sorban a koordinátarendszerekről, az észlelő műszerekről és két fejezet a Napról. Utána a naptárral, a Holddal, a nap- és holdfogyatkozásokkal, az árapály jelenségekkel, a csillagok távolságaival, a csillagok mozgásával és a halmazokkal és ködökkel foglalkoznak a szerzők. Egy fejezet következik «az egyes csillagok közötti különbségek» címmel. Ebben elsősorban a csillagok fényességéről, színképéről, a törpék és óriások közötti különbségekről és a változó csillagokról van szó. Végül az utolsó fejezet a Tejút-rendszert és az extragalaxisokat tárgyalja. Az anyag ilyen szokatlan sorrendben való elosztása bár kissé furcsa és némi hátránnyal jár, de egyben nagy változatosságot és könnyedséget jelent. Nagy előnye még a könyvnek, hogy a fejezeteken belül alcímekre, sőt ezeken belül is több apró részre különül el a szöveg, ami egyszerű és gyors áttekintést ad.

Matematikai formulákat jóformán alig találunk, de annál több szemléltető rajzot és diagrammot. A közölt fényképeket pedig a nagy amerikai csillagdák legszebb csillagászati felvételei közül válogatták ki.

D—ő.

SZAKOSZTÁLYI ÜGYEK

Szakosztály ez év október 11-én tartotta 41. rendes ülését Laszovszky Károly intéző bizottsági tag elnökletével. A programmon két előadás szerepelt: 1. Dezső Loránt: Csillagok effektív hullámhosszának mérése. Az előadó először ismertette a csillagok effektív hullámhosszainak meghatározására irányuló eddigi kutatásokat és azok jelentőségét. Különös figyelmet fordított az effektív hullámhossz méréseknél előforduló hibaforrásokra és rámutatott arra, hogy bizonyos óvintézkedések betartása mellett, ha a méréseket egy állandó áttételi viszsonnyal bíró regisztráló elektromikrofotométer segítségével végezzük, úgy a hibákat sikerül megfelelő minimumra lecsökkenteni. Előadásának második részében beszámolt a Svábhegyi Csillagvizsgáló Intézet 60 cm-es reflektorára szerelhető 60 cm-es objektívráccsal elkezdett észleléseiről. Ezek elsősorban egyes speciális objektumok effektív hullámhossz változásaira vonatkoznak. Bemutatott néhány felvételt és regisztráló görbét. (Az objektívrácsot az intézet mechanikai műhelyében Sanyó műszerész készítette.) Végül a tervbevett megfigyelésekkel foglalkozott és kifejtette, hogy milyen irányú effektív hullámhossz észleléseket érdemes végezni a jövőben. — 2. Detre László: Csillagászati ujdonságok. Az előadó beszámolt az Astronomische Gesellschaft danzigi kongresszusáról (I. 110. o.), Lyot koronavizsgálatairól és a Tejút kettéágazódására vonatkozó legújabb eredményekről.